

Advies inzake concept-voorstel opsporing in een digitale omgeving modernisering Wetboek van Strafvordering

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

De minister van Justitie en Veiligheid
prof. mr. dr. F.B.J. Grapperhaus
De minister voor Rechtsbescherming
drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum: 21 november 2018
doorkiesnummer: 088-361 33 17
e-mail: wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl

Inhoud van de brief

Geachte heer Grapperhaus, geachte heer Dekker,

Bij brief van 10 oktober 2018, kenmerk 2381072, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het concept-voorstel opsporing in een digitale omgeving modernisering Wetboek van Strafvordering ('het Voorstel'). Met deze brief geeft de Raad hieraan gevolg.

HET VOORSTEL

Het Voorstel maakt deel uit van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering (Sv). Op 11 juli 2017 heeft de Raad advies uitgebracht over een ontwerp van Boek 1 en Boek 2 van het gemoderniseerde Sv. In dit advies is aandacht gevraagd voor de toekomstbestendigheid van het wetboek en is geadviseerd ter zake nader onderzoek te verrichten.¹

¹ Advies van de Raad inzake Boek 1 en Boek 2 van het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering d.d. 11 juli 2017, p. 33: "2.5.2 Toekomstbestendigheid. De voortschrijdende technologische ontwikkelingen nopen tot de vraag hoe toekomstbestendig hoofdstuk 7 is. Ook de uitvoerbaarheid van de regeling in de praktijk vraagt aandacht. In dat kader kan worden gewezen op de problematiek rond het ontoegankelijk maken en vernietigen van gegevens (artikelen 2.7.5.1 en 2.7.5.3 Sv): een en ander blijkt in de praktijk lastig uitvoerbaar te zijn

Dat onderzoek is onder voorzitterschap van prof. E.J. Koops verricht door de Commissie modernisering opsporingsonderzoek in het digitale tijdperk (hierna: Commissie Koops). Het heeft geresulteerd in het rapport 'Regulering van opsporingsbevoegdheden in een digitale omgeving' (hierna: het rapport). Het rapport bevat 72 aanbevelingen. Een aantal daarvan is in het onderhavige Voorstel overgenomen. Het bestaat uit negen onderdelen waarmee de consultatieversie van Boek 2 van het gemoderniseerde Sv wordt gewijzigd:

- een wijziging in de definitiebepaling van artikel 2.1.1.1 (onderdeel A);
- nieuwe afdelingen 7.3.1 en 7.3.2 van de nieuwe titel 7.3 "Onderzoek van gegevens". In afdeling 7.3.1 is een aantal nieuwe definities opgenomen (onderdelen B en C);
- wijzigingen in afdeling 7.3.3 "verstrekking van gegevens". Deze afdeling bevat de huidige vorderingsbevoegdheden. Daaraan wordt toegevoegd de mogelijkheid tot het geven van een generiek bevel tot verstrekken van gegevens (artikel 2.7.3.3.3 lid 5 Sv) en de mogelijkheid tot het geven van een bevel tot verwerking (artikel 2.7.3.3.6a Sv) (onderdeel D);
- een nieuwe titel 7.4 "ontoegankelijkmaking en vernietiging van gegevens". Ten opzichte van de consultatieversie van Boek 2 Sv wordt deze titel vernummerd en op enkele onderdelen aangepast (onderdeel E);
- een noodzakelijke vernummering van titels door het samenvoegen van de inhoud van twee titels in één titel (onderdeel F).
- wijzigingen in twee heimelijke bevoegdheden uit hoofdstuk 8 van de consultatieversie van Boek 2 Sv en introductie van het verkennend onderzoek (onderdelen G, H en I).

Het is de Raad niet duidelijk of in een uiteindelijke versie van Boek (1 en) 2 Sv nader wordt ingegaan op de overige aanbevelingen van de Commissie Koops. De Raad acht een aantal daarvan zo belangrijk dat hij in dit advies ook daaraan enkele opmerkingen zal wijden.

De Raad hecht eraan op te merken dat, nu de wijzigingen zien op de consultatieversie van Boek 2 van februari 2017 – een in mei 2018 verschenen ambtelijke tussenversie van Boek 2 Sv is immers buiten beschouwing gelaten² – er sprake is van een gemankeerd beeld, temeer nu ten aanzien van de ambtelijke tussenversie geen formele consultatie heeft plaatsgevonden. Mede gezien de zeer korte consultatietermijn wordt een voorbehoud gemaakt wat betreft de uiteindelijk te verschijnen versie. Dat hij thans in zijn advisering over bepaalde onderdelen of onderwerpen geen opmerkingen maakt, betekent dan ook niet dat de Raad deze onderschrijft. Onder verwijzing naar zijn advies over de Boeken 3 tot en met 6 van het gemoderniseerde Sv, herhaalt de Raad behoefte te hebben aan een "stollingsmoment" waarop hij de balans kan opmaken.³ De Raad geeft u daarom nogmaals in overweging om een eindadvies te vragen nadat alle boeken

(tijdrovend dan wel onmogelijk), met name wat betreft het definitief vernietigen van een deel van de gegevens op een inbeslaggenomen voorwerp, zodat de resterende gegevens dan wel het voorwerp zelf kunnen worden teruggegeven. Nader onderzoek is wenselijk voor een correcte regeling."

² De Raad constateert dat bijvoorbeeld in de MvT bij artikel 2.7.3.2.1 Sv ten aanzien van artikel 2.7.2.2.8 Sv rekening is gehouden met de wijziging die is doorgevoerd in de ambtelijke tussenversie, te weten dat de toestemming niet langer uitdrukkelijk schriftelijk moet zijn verleend, maar vooraf afzonderlijk wordt vastgelegd (ambtelijke tussenversie, p. 193).

³ Advies van de Raad inzake Boeken 3 tot en met 6 van het gemoderniseerde Sv d.d. 12 juli 2018, p. 5.

en aanvullende voorstellen in consultatie zijn geweest en de adviezen daarover in de verschillende conceptwetsvoorstellen zijn verwerkt.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt over het Voorstel. ⁴

ADVIES

1. (Nog) niet opgevolgde aanbevelingen en aandachtspunten

1.1 Afbakening en relatie opsporing en andere politietaken ⁵

Bij de formele consultatie is naast een ontwerp van de wetteksten en bijbehorend artikelsgewijs commentaar geen algemene toelichting verstrekt. De Raad geeft in overweging om bij het opstellen van de algemene toelichting in de Memorie van Toelichting (hierna: MvT) aandacht te besteden aan onderwerpen als preventie, beëindiging van strafbare feiten en "predictive policing", nu digitalisering nieuwe vragen hieromtrent oproept.

1.2 Jurisdictie

De Raad vraagt met de Commissie Koops aandacht voor de knelpunten met betrekking tot het jurisdictievraagstuk: nu gegevens steeds vaker in het buitenland zijn opgeslagen (bijvoorbeeld in een buitenlands deel van de cloud) is behoefte aan een eenvoudige en snelle rechtshulpprocedure om die gegevens te bemachtigen. ⁶

1.3 Wisselwerking Sv/Wet politiegegevens (hierna: Wpg)

De Raad onderstreept het door de Commissie Koops in aanbeveling 2 genoemde belang om een integrale visie te hanteren op de normering van zowel gegevensvergaring als gegevensgebruik. Vooralsnog is onduidelijk of u de opvatting van de Commissie deelt dat "Sv en Wpg (...) in samenhang het opsporingsonderzoek [moeten] reguleren op een manier die een goede balans biedt tussen effectiviteit en rechtsbescherming". ⁷ Indien het antwoord daarop bevestigend luidt, dan is het wenselijk dat naast de normering ook de rechtsbescherming voor de burger wordt gerealiseerd.

1.4 Beklag

In zijn advies over de Boeken 3 tot en met 6 van het gemoderniseerde Sv heeft de Raad aandacht gevraagd voor het ontbreken (in Boek 6) van een beklagregeling strekkende tot teruggave van gegevens. ⁸ De Raad heeft geadviseerd op dit punt tot nadere

⁴ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

⁵ Commissie Koops, aanbeveling 1.

⁶ Commissie Koops, p. 22.

⁷ Commissie Koops, p. 25.

⁸ Advies van de Raad inzake Boeken 3 tot en met 6 van het gemoderniseerde Sv d.d. 12 juli 2018, p. 72-74.

gedachtenvorming en eventueel tot regelgeving over te gaan en zo niet, om de keuze om een dergelijk rechtsmiddel niet open te stellen grondiger te motiveren. Daarbij is opgemerkt dat het in de MvT genoemde stelsel van de Wpg die beklagmogelijkheid niet biedt, nu de (bestuurs)rechter in een individueel geval de gegevensverantwoordelijke instantie niet kan opdragen bepaalde gegevens terug te geven. Wat betreft de verwijzing in de MvT naar de praktijk, waarin de politie of het openbaar ministerie uit "coulance" bepaalde gegevens kan retourneren, is opgemerkt dat, indien de opsporingsinstantie niet "coulant" handelt, voor de belanghebbende geen rechtsmiddel openstaat. Ook is aandacht gevraagd voor de verenigbaarheid van het ontbreken van een dergelijke regeling met het EVRM. De Raad vraagt, met de commissie,⁹ nogmaals aandacht voor dit punt.

1.5 Rechtsmiddelen

De Raad acht een samenhangende visie op eventuele rechtsmiddelen wenselijk. Niet alleen wat betreft de gegevens die zich (zonder kopie elders) bevinden op inbeslaggenomen gegevensdragers, maar ook wat betreft (het gebruik van) gegevens die zijn overgenomen en of vastgelegd. Daarbij moet niet alleen de belangen van de verdachte maar ook die van derden betrokken worden. Daarmee is niet gezegd dat in alle gevallen rechtsmiddelen beschikbaar moeten zijn, maar wel dat ter zake bewuste keuzes moeten worden gemaakt.

1.6 Uitlegbaarheid bij geautomatiseerde data-analyse

De Raad onderschrijft de aandacht die door de Commissie Koops wordt gevraagd voor de uitlegbaarheid van op geautomatiseerde data-analyse gebaseerde beslissingen.¹⁰ Daar waar met een simpele "druk op de knop" een groot aantal data kan worden geanalyseerd, is het met het oog op de rechtsbescherming (equality of arms) en de juistheid van de door de rechter te nemen beslissingen van belang te weten en te kunnen achterhalen hoe die analyse is uitgevoerd.

1.7 Definities; wet of toelichting

De aanbevelingen van de Commissie Koops met betrekking tot terminologie en aanpassing van verschillende definities in Boek 2 Sv zijn in het Voorstel overgenomen.¹¹ Het is belangrijk dat begrippen consistent en helder worden gebruikt. De Raad adviseert de definities van de termen onderzoek, kennisnemen en overnemen van gegevens en van de begrippen stelselmatig en ingrijpend stelselmatig onderzoek van gegevens, met het oog op de systematiek en kenbaarheid, op te nemen in de wet in plaats van in de MvT.

⁹ Commissie Koops, p. 5.

¹⁰ Aanbeveling 3, Commissie Koops, p. 28: "De wetgever dient aandacht te besteden aan geautomatiseerde data-analyse in het moderniseringstraject in brede zin, en daarbij de mogelijkheid te overwegen in het Wetboek van Strafvordering de momenteel impliciete eis van uitlegbaarheid van strafvorderlijke beslissingen te expliciteren indien deze beslissingen (mede) op geautomatiseerde data-analyse worden gebaseerd."

¹¹ Aanbevelingen 13 t/m 20, 23, 27, 47, 50, 53

2. Overige opmerkingen

2.1 Normering (art. 2.7.3.2.2 Sv)

De Raad heeft in zijn advies over Boek 2 Sv aandacht gevraagd voor de wijze van toedeling van bevoegdheden en gewezen op het uitgangspunt dat er "als tegenwicht voor ruime(re) en meer ingrijpende bevoegdheden van opsporingsambtenaren moet worden voorzien in (meer) rechten voor betrokkenen en strikte waarborgen, zodat de toepassing van die bevoegdheden in overeenstemming is met de eisen van de rechtsstaat".¹²

De Raad constateert dat met de thans voorgestelde normering ten aanzien van (ingrijpend) stelselmatig onderzoek aan gegevens in (dan wel overgenomen gegevens uit) digitale gegevensdragers en geautomatiseerde werken, de rol van de rechter-commissaris wordt teruggedrongen. Een machtiging van de rechter-commissaris is volgens het Voorstel immers niet steeds noodzakelijk wanneer inbreuk wordt gemaakt op de privacy van burgers, maar uitsluitend wanneer op voorhand is te voorzien dat de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer zeer ingrijpend zal zijn.

De Commissie Koops beveelt aan om de voorgestelde normering breed toe te passen op onderzoek in een digitale omgeving (de hoofdstukken 7 en 8 van Boek 2 Sv). Het valt op dat bij een enkele bevoegdheid de normering expliciet in het betreffende wetsartikel wordt genoemd. Zie bijvoorbeeld artikel 2.7.3.2.3, eerste lid, laatste volzin (netwerkzoeking), Sv en artikel 2.7.4.1, eerste lid, laatste volzin, Sv (ontoegankelijkmaking van gegevens), waarin is vermeld dat "in geval van ingrijpend stelselmatig onderzoek van gegevens als bedoeld in art. 2.7.3.2.2 tweede lid (..) de OvJ ook voor het geven van dit bevel een door de rechter-commissaris verleende machtiging [behoeft]". Mede vanwege het ontbreken van een complete actuele tekst van Boek 2 Sv (inclusief een volledige MvT) is het de Raad niet duidelijk hoe de normering in het systeem is verankerd. Geldt de norm bij elk onderzoek aan gegevens of is een aparte, uitdrukkelijke vermelding als voornoemd bij de betreffende bevoegdheid vereist?

2.2 Afzonderlijke versus generieke machtiging

Het is de Raad evenmin duidelijk of er, in het geval van een doorzoeking onder leiding van de rechter-commissaris, een afzonderlijke machtiging voor onderzoek aan alle bij die zoeking aangetroffen gegevensdragers is vereist of dat kan worden volstaan met een min of meer generieke machtiging voor de tijdens de doorzoeking aangetroffen gegevens(dragers).

2.3 Telecommunicatiegeheim (art. 2.7.3.2.5 Sv)

Verder is onduidelijk waarom de vereiste machtiging in de situatie waarin er sprake is van communicatie die wordt beschermd door het telecommunicatiegeheim (art. 2.7.3.5 Sv) enkel wordt gekoppeld aan het stelselmatig onderzoek (art. 2.7.3.2.2 lid 1 Sv) en de netwerkzoeking (art. 2.7.3.2.3 lid 1 Sv). De Raad adviseert om in de wettekst, in lijn met de MvT, duidelijker tot uitdrukking te brengen dat een machtiging van de rechter-commissaris is vereist bij *é*lk onderzoek van gegevens die worden beschermd door het telecommunicatiegeheim, dus ook bij niet-stelselmatig onderzoek. Binnenkomende

¹² Advies van de Raad inzake Boek 1 en Boek 2 van het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering d.d. 11 juli 2017, p. 21.

berichten – voor zover de opsporing een actieve rol heeft in het ophalen daarvan – vallen onder de bescherming van artikel 13 van de Grondwet. Voor het verkrijgen daarvan is een machtiging van de rechter-commissaris nodig.

2.4 Nieuwe (steun)bevoegdheden

Een aantal nieuwe (steun)bevoegdheden voorziet in behoeften van de opsporingspraktijk. De Raad maakt hierover de navolgende opmerkingen.

2.4.1 Binnenkomende berichten na inbeslagneming (art. 2.7.3.2.6 Sv)

Het Voorstel introduceert de bevoegdheid om onderzoek te verrichten aan berichten die eerst na inbeslagneming van, bijvoorbeeld, een smartphone, binnenkomen op het apparaat. Voor de eerste drie dagen is een bevel van de officier van justitie vereist en voor berichten die na ommekomst van die driedagentermijn binnenkomen een machtiging van de rechter-commissaris.

2.4.2 Digitale gegevens-bevriezing (art. 2.7.3.2.4 Sv)

Aantasting en “wegmaking” van gegevens is technisch steeds beter mogelijk. Met de eis in artikel 2.7.3.2.4 Sv dat de maatregelen tot gegevens-bevriezing redelijkerwijs noodzakelijk zijn en de toelichting dat het maken van een image “de meest vergaande maatregel” is, wordt voldoende duidelijk gemaakt dat de strekking slechts veiligstellen is en geen kennisneming.

2.4.3 Uitbreiding van netwerkzoeking (artikel 2.7.3.2.3 Sv)

Deze vorm van onderzoek aan gegevens op afstand heeft in belangrijke mate aan betekenis gewonnen door de vlucht die online-/cloudopslag heeft genomen. De Raad onderschrijft de verduidelijking van de normering in het eerste lid van artikel 2.7.3.2.3 Sv. Praktische wijzigingen leiden ertoe dat een doorzoeking van een plaats niet hoeft te worden “opengehouden” om de netwerkzoeking voort te zetten (lid 4). De termijn van een maand waarmee onderzoek vanuit een inbeslaggenomen digitale gegevensdrager of geautomatiseerd werk telkens kan worden verlengd (lid 5), komt de Raad lang voor.

2.4.4 Afgedwongen ontsleuteling (art. 2.7.3.2.7, tweede lid, Sv)

Daar waar voorheen een wachtwoord werd gebruikt om gegevens op, bijvoorbeeld, een smartphone te beveiligen, wordt thans steeds vaker gebruik gemaakt van biometrische beveiliging. Thans wordt voorgesteld om tegen de wil van de betrokkene maatregelen ten behoeve van biometrische ontsleuteling van een gegevensdrager of geautomatiseerd werk mogelijk te maken (de in art. 2.7.3.2.7 lid 2 Sv voorgestelde “duldplicht”). Een verdachte zal, met een beroep op het nemo tenetur-beginsel wel mogen weigeren zijn wachtwoord te geven, maar gelet op het voorgestelde “duldplicht”, niet om mee te werken aan biometrische ontsleuteling. In beide gevallen wordt evenwel toegang verkregen tot dezelfde gegevens.

Volgens de artikelsgewijze toelichting vormt het gedwongen dulden van biometrische ontsluiting een relatief lichte inbreuk op de lichamelijke integriteit. Het is bijvoorbeeld het “slechts” dulden dat een ambtenaar een vinger naar een bepaalde knop beweegt. Er wordt een vergelijking gemaakt met het dulden dat DNA-materiaal wordt afgenomen. De Raad vraagt zich af of die vergelijking opgaat nu het resultaat van dit dulden een veel groter bereik heeft, dan wel kan hebben. Dat geldt temeer wanneer de op de verdachte

uitgeoefende dwang ten behoeve van de gedwongen ontgrendeling van bijvoorbeeld een smartphone of tablet rechtstreeks is gericht op de verkrijging van wilsafhankelijk materiaal dat zich op het device bevindt. De Raad werpt dan ook de vraag op of het criterium dat sprake is van onafhankelijk van de wil van verdachte verkregen materiaal niet te ver wordt opgerekt. Datzelfde geldt voor het nemen van bijvoorbeeld een vingerafdruk van een overleden persoon op grond van de algemene bevoegdheidsbepaling van de politie (art. 3 Politiewet 2012). De Raad verzoekt u om hierop in de MvT nader in te gaan en daarbij in het bijzonder aandacht te besteden aan de toelaatbaarheid tot het bewijs van via afgedwongen ontsleuteling verkregen wilsafhankelijk materiaal in het licht van het beginsel van nemo tenetur.

2.4.5 Data-analyse door private partijen (art. 2.7.3.2.6a Sv)

Naast de bestaande mogelijkheid om de vermoedelijke houder van gegevens te bevelen bepaalde gegevens te verstrekken wordt in het Voorstel de mogelijkheid geïntroduceerd om deze derde ook te bevelen de gegevens te bewerken. In de MvT worden bedrijven genoemd als Google, Facebook en Apple, die de middelen voorhanden hebben om een analyse uit te voeren en voor wie het maken van een analyse eenvoudiger is dan voor de opsporingsinstantie.

Dit Voorstel brengt in zekere zin privacyvoordelen mee: de overheid krijgt immers de beschikking over een beperkte set gegevens (het resultaat van de analyse) en niet over grote ongedifferentieerde hoeveelheden gegevens.

Anders dan het advies van de Commissie Mevis¹³, waarin wordt geadviseerd een machtiging van de rechter-commissaris steeds als eis te stellen, en in afwijking van de Commissie Koops, die aanbeveelt deze machtiging te vereisen in het geval dat er sprake is van een ingrijpend stelselmatig karakter¹⁴, kan volgens het Voorstel met een bevel van de officier van justitie worden volstaan. De Raad acht betrokkenheid van de rechter-commissaris uit het oogpunt van rechtsbescherming wezenlijk als er sprake is van analyses met een ingrijpend stelselmatig karakter. Hij adviseert u het Voorstel op dit punt aan te passen.

Daarnaast is controle ten behoeve van de juistheid van de door de (zittings)rechter te nemen beslissing wenselijk. De Raad wijst in dit verband op hetgeen hierboven bij de uitlegbaarheid van geautomatiseerde data-analyse is vermeld. Wat betreft die uitlegbaarheid kan ook de vraag worden gesteld of de in het derde lid opgenomen bevoegdheid van de officier van justitie om de private partij te bevelen inlichtingen te verstrekken over de gegevens waartoe hij toegang heeft en over de voor de bewerking benodigde handelingen, niet te vrijblijvend is geformuleerd. Het moet duidelijk zijn hoe de analyse tot stand is gekomen. Uit de MvT begrijpt de Raad dat in ieder geval in de lagere regelgeving zal worden vermeld dat het bevel een zo nauwkeurig mogelijke aanduiding van de bewerking moet bevatten.

¹³ P. Mevis, J. Verbaan en B. Salverda, *Onderzoek aan in beslag genomen elektronische gegevensdragers en geautomatiseerde werken ten behoeve van opsporing en vervolging van strafbare feiten*, Rotterdam 2016.

¹⁴ Commissie Koops, aanbeveling 70. Naast dit algemene normeringscriterium stelt de Commissie Koops een aanvullend criterium voor, te weten: de mate van inbreuk op de normale bedrijfsvoering. Advies Commissie Koops (p. 183-184).

2.4.6 Ontoegankelijkmaking gegevens (artikelen 2.7.4.1, 2.7.4.2 en 2.7.4.3 Sv)

De ontoegankelijkmaking van gegevens is volgens de definitie in artikel 2.1.1.1 Sv een voorlopige maatregel. De rechter beslist uiteindelijk of de gegevens definitief worden vernietigd, bij einduitspraak of bij afzonderlijke beslissing van de raadkamer op vordering van de officier van justitie (art. 2.7.4.3 Sv). Daarbij geldt dat zowel ontoegankelijkmaking als vernietiging niet langer alleen mogelijk is bij gegevens met betrekking tot welke of met behulp waarvan een strafbaar feit is begaan, maar ook bij gegevens die van zodanige aard zijn dat het ongecontroleerde bezit ervan in strijd is met de wet of het algemeen belang, een en ander voor zover dit noodzakelijk is ter beëindiging van het strafbare feit of – en bij vernietiging alleen – ter voorkoming van nieuwe strafbare feiten.

De Raad vraagt aandacht voor de, ook door de Commissie Koops¹⁵, genoemde lacune op het terrein van de rechtsbescherming indien de zaak niet voor de rechter komt en de officier van justitie geen separate vordering tot definitieve vernietiging bij de raadkamer indient. Voor de belanghebbende staat in dat geval geen beklag open tegen het feitelijk permanent worden van de ontoegankelijkmaking. De Raad verwijst in dit verband naar hetgeen hiervoor ten aanzien van rechtsbescherming en beklag is opgemerkt.

WERKLAST

De impact van het Voorstel op de werklast van de Rechtspraak zal naar verwachting beperkt zijn. Wel is het zo dat deze beperkte impact vooral ten laste zal komen van de rechter-commissaris die vaker dan nu het geval is zal worden ingeschakeld om een machtiging te verstrekken. Dit is onder meer het gevolg van het feit dat de betrokkenheid van de rechter-commissaris in het geval van opsporing in een digitale omgeving minder zal afhangen van de plaats van de doorzoeking (bijvoorbeeld wel of niet een woning) dan de aard van het onderzoek (ingrijpend stelselmatig).

Deze extra werklast voor de rechter-commissaris verandert niet dat de werklastgevolgen van dit onderdeel van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering op zichzelf bezien niet substantieel zijn. Onverlet blijft dat deze gevolgen wel zullen worden meegenomen bij bepaling van de gevolgen van de modernisering in zijn geheel. Bij het bepalen van die laatstgenoemde gevolgen tellen de gevolgen van dit onderdeel dus wel mee en maken zij onderdeel uit van de totale som van werklastgevolgen van de verschillende onderdelen van de modernisering. De Raad verwijst in dit verband naar zijn adviezen van 12 juli 2018 over de Boeken 3, 4, 5 en 6 Sv en 11 juli 2017 over de Boeken 1 en 2 Sv.

CONCLUSIE

Het Voorstel stuit in de huidige vorm op een aantal bezwaren. De Raad vraagt u daarom om het Voorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken en aan te passen.

¹⁵ Commissie Koops, p. 122.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Voorstel op belangrijke onderdelen worden gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Voorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening daarvan bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het Staatsblad.

Ook eventuele nadere regelgeving volgend op het Voorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. F.C. Bakker
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

BIJLAGE: WETSTECHNISCH EN REDACTIONEEL COMMENTAAR

Artikel 2.7.3.1.1, eerste en tweede lid, Sv

In deze artikelleden wordt bepaald dat direct respectievelijk zo spoedig mogelijk bewijs wordt afgegeven. Daarin is echter niet bepaald door wie dit bewijs moet worden afgegeven. Aanvulling van de artikelleden op dit punt is wenselijk.

Artikel 2.7.3.1.2 Sv

Op grond van dit artikel zijn bepaalde personen verplicht geheimhouding in acht te nemen over onderdelen van het onderzoek van gegevens. De personen nemen geheimhouding in acht over datgene wat hun met betrekking tot de betreding, de doorzoeking dan wel het bevel bekend is. Dit roept de vraag op naar de sanctie op overtreding van dit voorschrift. Op straffe waarvan dient men deze geheimhouding in acht te nemen?

Artikel 2.7.3.2.1, eerste lid, Sv

De Raad geeft in overweging het eerste lid van dit artikel te herformuleren nu het moeilijk leesbaar is.

Artikel 2.7.3.2.3, vijfde lid, Sv

Ten aanzien van het vijfde lid wordt – wanneer met het woord “periode” in de laatste volzin van dit lid wordt bedoeld op de in de eerste volzin genoemde “een maand” – in overweging gegeven het begrip “periode” te vervangen door “termijn”.

Artikel 2.7.3.2.5, eerste lid, Sv

Het woord “klaarblijkelijk” is een onbepaald begrip dat in de MvT om nadere toelichting te vraagt. De Raad geeft u in overweging de MvT op dit punt aan te vullen.

Artikel 2.7.4.1, vijfde lid, Sv

Geldt het ongedaan maken van de ontoegankelijkmaking ook voor gegevens die van zodanige aard zijn dat het ongecontroleerde bezit ervan in strijd is met de wet of het algemeen belang?